

Problematika splava v Ljubljani v letu 1972

Ljubljanska komisija prve stopnje za odpravo plodu je ugotovila, da število prosilk za prekinitev nosečnosti v zadnjem času rahlo narašča kljub temu, da so z organizirano ginekološko oziroma kontracepcijsko službo dosegli vse večjo uporabo kontracepcijskih sredstev. Vzrok za to je vsekakor v tem, da je Ljubljana industrijsko središče, kamor se s podeželja in iz drugih republik priseljujejo mladi ljudje s pomanjkljivo spolno vzgojo.

KOLIKO PROŠENJ ZA SPLAV JE BIL VLOŽENIH V LETU 1972?

Občina	Število prosilk
Ljubljana Vič	623
Ljubljana Šiška	619
Ljubljana Center	426
Ljubljana Moste-Polje	425
Ljubljana Bežigrad	409

Leto	Vlo-žene prošnje	Odo-brene prošnje	Odklo-njene prošnje
1969	409	330	79
1970	366	313	53
1971	405	316	89
1972	426	335	91

Iz prve tabele je razvidno, da je bilo največ prošenj vloženih v občinah Vič in Šiška. Tu moramo seveda upoštevati, da stanuje na Viču največ študentk, v Šiški pa se izredno hitro širi stanovanjsko naselje.

Iz druge tabele pa razberemo, da se v občini Center število prosilk v zadnjih dveh letih veča. To pa seveda predstavlja problem, saj se v naši občini ne veča stanovanjski sklad.

KJE SO VZROKI ZA SPLAV?

Vzroki za splav so v vseh ljubljanskih občinah približno enaki, razen na Viču, kjer imajo mladi glede na študij poseben problem. Lani je vložilo 84 odstotkov žensk prošnjo za splav iz socialnih vzrokov, šest iz medicinskih (bolezen ali zanositev s kontracepcijskimi sredstvi), 10 odstotkov žensk pa je vložilo prošnjo iz osebnih razlogov.

Med socialnimi vzroki je najmočnejše zastopano stanovanjsko vprašanje: samske prosilke, ki stanujejo v podnajemniških stanovanjih ali pa družine, ki stanujejo v kletnih, vlažnih ali enosobnih stanovanjih. Na drugem mestu so neurejene družinske oziroma osebne zadeve. V tej skupini so ženske samohranilke in neporočene dekleta, ki zaradi nesrečnega razmerja s partnerjem nimajo socialnih pogojev, da bi rodile otroke. Na tretjem mestu je materialno stanje družine, kjer imata starša prenizke dohodke za preživljanje, imata pa že dva ali več otrok. Sledi neurejeno otroško varstvo (matere pravijo, da so se že z enim otrokom preveč utrudile in si ne morejo privoščiti še enega). Med socialnimi vzroki nastopajo še razdor v družini, razveza, bolezen v družini, alkoholizem ipd. Dostikrat pa so socialni vzroki združeni in nastopajo skupaj pomanjkanje stanovanja, nizki osebni dohodki, neurejeno varstvo in še alkoholizem moža. V nekaj primerih so tudi ženske postale žrtev alkohola.

Slabo socialno in materialno stanje družine je bil lani glavni vzrok, da so se ženske odločale za splav. Pred tem je bil ta vzrok na prvem mestu leta 1966.

Zelo zaskrbljujoče je dejstvo, da se mora zaradi socialnih vzrokov odpovedati materinstvu ravno največ mladih. Po starosti je namreč vložilo prošnje 36 odstotkov starih od 18 do 25 let, 31 pa od 31 do 40 let.

Glede na stan je bilo 64 odstotkov poročenih, 31 samskih, štiri razvezanih in en odstotek vdov. Število samskih se je lani povečalo za tri odstotke.

Po poklicu pa je struktura takšna: 42 odstotkov je delavk, 31 uslužbenk (tu so vse te vse ženske s srednjo, višjo in visoko izobrazbo), 14 študentk, devet gospodinj in štiri odstotke kmetice.

Lani je poraslo tudi število mladoletnih. Medtem ko jih je leta 1971 bilo 96, pa je lani to število naraslo na 110 (upoštevati pa moramo, da marsikatera dopolni 18 let med nosečnostjo!). Komisija mladoletnim splav v večini primerov odobri, saj upošteva, da so to dekleta brez poklica, sredi šolanja, večina pa jih izhaja iz neurejenih družinskih razmer, prav tako pa so njihova razmerja s partnerjem slučajna. Dvajsetim prosilkam mladoletnicam pa je morala komisija prošnjo za splav zavrniti, ker so se prepozno zavedle svoje nosečnosti. Za splav mladoletnice pa morajo dati pristanek tudi starši. Le-ti pa so dostikrat težko dosegljivi (zaposleni so v tujini ali pa so iz drugih republik). Med mladoletnimi prosilkami so v glavnem trgovske in frizerske vajenke in dijakinje srednjih strokovnih šol, ki so se priselile s podeželja, niso pa bile deležne spolne vzgoje ne v družini in ne v šoli.

OSNOVNI PROBLEMI

Komisija ugotavlja, da so osnovni problemi nezaželeni nosečnosti in prošnji za prekinitev predvsem:

- pomanjkljiva poučenost mladih o spolnem življenju,
- mlada dekleta nasedajo

obljubar neodgovornih partnerjev,

- zanositve s poročenimi partnerji,

● socialna služba ima premalo možnosti, da bi pomagala tistim prosilkam, ki bi rade rodile, pa se morajo odločiti za splav iz socialnih vzrokov.

KJE JE (VSAJ DELEN) IZHOD?

Da bi zmanjšali število prošenj za prekinitev nosečnosti, predlaga komisija prve stopnje za odpravo plodu:

- vsi družbeni dejavniki bi se morali bolj zavzeti za uredničenje ciljev načrtovanja družine in se poglobiti v problematiko splava. Temu naj bi sledila večja zavzetost oziroma usklajena akcija pri reševanju socialnega in stanovanjskega problema mladih družin;

- pospešiti je treba zdravstveno, pedagoško in socialno vzgojo moške in ženske mladine, predvsem z vidika vzgoje za zavestno in odgovorno starševstvo in humanejši odnose med spoloma;

- motivirati mlade v delovnih organizacijah in šolah, naj se pri omejevanju nezaželene nosečnosti raje poslužujejo kontracepcijskih sredstev kakor splava;

- hitreje širiti zmogljivosti varstva otrok in razvijati pri tem tudi take oblike, ki bodo dostopne tudi otrokom iz delavskih družin, katerih starši delajo v več izmenah;

- razširiti socialno in svetovalno službo v delovnih organizacijah in na srednjih oziroma strokovnih šolah. Mladi, zlasti priseljena mladina, imajo mnogo problemov, ki jih sami ne znajo rešiti;

- razvijati je treba različne oblike kulturnega življenja mladih. Mladi pravijo, da se dostikrat nimajo kam dati in tako zaidejo v slabo družino, nagibajo se k alkoholizmu in tako prihaja do neresnega razpostopno priključitev hiš na sečnosti.

Glas občanov

Občani krajevne skupnosti Ajdovščina so na svojem zboru obravnavali poročilo o delu krajevne skupnosti v preteklem letu in program dela za prihodnje. Poročilo in program dela je podal predsednik Franci Mekinda. Po poročilu se je razvila živahna razprava, v kateri so kritično ocenili dosežke in pomanjkanja. Nekateri so pohvalili, druge pa grajali zaradi neaktivnosti občanov v krajevni samoupravi, predvsem tistih, ki so se odločili za delo v različnih komisijah in so neaktivni.

Občani so nakazali številne probleme ter sprejeli sklepe, ki nakazujejo tekočo krajevno problematiko. Sklepi so:

zaprati je treba ves promet z motornimi vozili in prepovedati parkiranje v Puharjevi ulici, da zavarujemo otroška igrišča in zelenice. Hkrati je treba poostri režim vožnje z motornimi vozili v Tivoliju do Podturna ter uvesti večjo kontrolo;

čimprej je treba uvesti komunalne redarje, ki bi med drugim nadzorovali parke, zelenice in otroška igrišča ter imeli pravico izrekat mandarne kazni kršilcem na kraju samem;

v okvir nove stanovanjske politike je treba vključiti tudi postopno priključitev hiš na toplarno. V prvi fazi naj bi prišle na vrsto hiše, ki ležijo ob toplovodu oziroma blizu njega, pozneje pa naj bi se postopno ta mreža širila tudi na druge hiše. V okviru celotnega rekonstrukcijskega programa na območju mesta pa je treba dati prioriteto centru;

očistiti je potrebno drenažo, hkrati pa na najbolj primeren način urediti redno izčrpavanje vode v jami za »Kozolcem« med Kersnikovo, Dvorčakovo in Titovo cesto, in sicer po vsakem večjem nalivu, ko začne voda zastajati in vdira v kleti. Dokončno pa je treba odvodnjavanje tega predela urediti ob rušenju hiše Dvorčakova 3 ter po zazidavi tega predela. S tem v zvezi apelira zbor občanov, da to zidavo čim bolj pospešijo oziroma uvrstijo v prednostne gradnje;

RTV Ljubljana naj bi pripravila reportažo oziroma serijo reportaž o zasmetenju ulic dvorišč in zelenic, nepravilnem parkiranju ter drugih kršitvah predpisov o vzdrževanju snage v mestu.

Ob Povšetovi 1100 stanovanj

Obseg I. etape zazidave za zazidalni otok CS-6 Povšetova ulica je omejen z Ljubljano, dolnjsko železnico, Povšetovo ulico in zidom prisilnih delavnic. Območje I. etape meri 63.700 kvadratnih metrov.

Na tem območju je med drugim 25 stanovanjskih in poslovnih objektov, ki imajo skupno bruto etažno površino 9.810 kvadratnih metrov.

Obstoječi stanovanjski objekti so po osnovi individualne stanovanjske hiše, ki sicer ustrezajo pogojem bivanja, predstavljajo pa neekonomsko zazidavo površin ob mestnem središču.

Zaradi pomanjkanja zemljišč za cenejšo stanovanjsko gradnjo na področju centra in zaradi sorazmerno ugodne lege obravnavanega kompleksa glede na mestno središče, se je pokazala nujnost, da ta kompleks racionalneje zazidajo. Na osnovi programskega dela zazidalnega načrta je utemeljena trditev, da se v I. etapi lahko zgradi okrog 1100 stanovanj različne velikosti in kategorije, v bruto etažni površini 81.892 m² in spremljajočo poslovno-trgovsko dejavnost v bruto etažni površini 5.380 m².

Ekonomska analiza I. etape, izdelana na osnovi programskega dela zazidalnega načrta, je dala rezultate, ki utemeljujejo izdelavo tehničnega dela zazidalnega načrta, idejnih projektov komunalnih naprav in idejnih rešitev tlorisov objektov. Utemeljeno je pričakovati, da bodo rezultati ekonomske analize, izdelane na osnovi kompletnega zazidalnega načrta, ugodnejši od sedanjih. Dopolnilo, ki ga obdeluje ta izveček, je izdelano tako, da upošteva najneugodnejše možnosti: npr. rušenje vseh objektov, gostoto zazidave 400 prebivalcev na ha itd.

Ekonomska analiza priprave zemljišča in opremljanje zemljišča z objekti individualne in kolektivne komunalne porabe

je zasnovana na naslednjih ekonomsko-tehničnih postavkah:

- odškodnina za zemljišče je obračunana tako, da bi predvideni zneski zadostovali tudi po morebitnem povišanju povprečne gradbene cene;

- stroški priprave zemljišča upoštevajo seizmične, geološke in arheološke raziskave, odškodnine za objekte, naprave in kulture, nadomestitev objektov JLA in stroške rušenja. Ocena teh stroškov je realna, vendar pa upošteva rušenje vseh objektov, ki so na področju I. etape, čeprav bi detajlno obdelani tehnični del zazidalnega načrta lahko pokazal možnost, da se posamezni objekti funkcionalno vključujejo v predvideno zazidavo;

- stroški opremljanja stavbnega zemljišča z objekti kolektivne in individualne komunalne opreme upoštevajo, da v celoti bremene stanovanjske površine in v tej fazi ekonomske obdelave ne upoštevajo vlaganij komunalnih organizacij.

K stroškom priprave in opremljanja stavbnega zemljišča so v tej fazi ekonomske obdelave pristihi tudi stroški oziroma del stroškov za gradnjo nove Glonarjeve ulice in mostu čez Ljubljano. Upoštevanje teh stroškov je po mnenju obdelovalca nujno, ker ekonomska obdelava v tej fazi ne služi za sklepanje morebitnih pogodb, pač pa za oceno dejanskih stroškov zemljišča, ne glede na to, ali ti stroški bremene stanovanjsko površino ali posamezne komunalne organizacije oziroma občinsko skupščino.

Ob upoštevanju programskega zasnove zazidalnega načrta, prej navedenih izhodišč ekonomske analize in gostoti 400 prebivalcev na ha je ekonomska analiza dala naslednje rezultate:

- stroški priprave in komunalne opreme znašajo 1.683,68 din/m² stavbnega zemljišča oziroma 1.200,00 din/m² bruto etažne površine;

- stroški priprave in komunalne opreme brez individualnih komunalnih naprav znašajo 1.526,52 din/m² zemljišča oziroma 1.090,00 din/m² bruto etažne površine.

Navedene cene oziroma stroški priprave so narekovali odločitev o omejitvi I. etape. Ravno tako so stroški razlog, da v I. etapi ne rešujemo problema podaljška Glonarjeve ulice in mostu čez Ljubljano, ker bi selitev prisilnih delavnic v trenutnem stanju pomenila nesorazmerno visok strošek in časovno zelo podaljšala realizacijo zazidave I. etape CS-6 Povšetova ulica.

Menimo, da je predvidena gradnja ekonomske ugodna, posebej še, ker se potencialni investitorji zavzemajo za čimvečjo ekonomizacijo gradnje in za čim funkcionalnejšo izrabo zemljišča. Trdimo, da primerjava z gradbišči, ki imajo trenutno prednost (novo Kodeljevo) kaže, da je gradnja ob Povšetovi ulici zanimiva tudi za solidarnostni sklad, poudarja služba za gospodarjenje s stavbnimi zemljišči pri stanovanjskem podjetju DOM.

J. V.